

Vänsterpress om Kuba – våren 2016

I mars detta år befann sig Kuba i rampljuset, främst beroende på president Obamas statsbesök. Öppningen mot USA innebär nya möjligheter, men också stora faror, inte minst därför att de vänsterregeringar i Latinamerika som på olika sätt stött Kuba, har råkat ut för stora problem. De närmaste åren kommer därför att vara mycket viktiga.

Andra texter och artikelsamlingar om Kuba som kan vara intressanta (nyaste först).

[Vänsterpress om Kuba/USA – januari 2015](#)

[Vänsterpress om Kuba/USA – december 2014](#)

Emily Morris: [Ett oväntat Kuba](#) (artikel översatt från *New Left Review* hösten 2014)

[Proletären rapporterar från Kuba](#) (2009)

Kristofer Lundberg: [Vart går Kuba efter Fidel Castro?](#) (*Offensiv*, 2007).

Mer allmänt om Kuba (bakgrund), se lästipsen efter artikeln.

Martin Fahlgren 2/4 2016

Innehåll

Flamman	1
<i>Kuba blir en byggsten i Obamas eftermäle</i>	1
Internationalen	2
<i>Vänsterpartiets Hans Linde har fel om Kuba</i>	2
Offensiv	3
<i>Historiskt besök på Kuba</i>	3
Proletären	4
<i>Stora utmaningar för socialismen på Kuba</i>	4
Tidskriften Kuba	7
<i>Kuba: Häv blockaden!</i>	7
<i>Vad tycker kubaner om USA-kontakterna?</i>	9
<i>Alla som stannar kvar</i>	9

Flamman

Kuba blir en byggsten i Obamas eftermäle

Anna Herdy

Flamman 29/3 2016

Obamas ödmjukhet inför det egna systemets brister är en klar fördel i dialogen med Kuba. Anna Herdy om det historiska besöket i Havanna.

I förra veckan åkte USA:s president, Barack Obama, till Kuba. För drygt ett år sedan togs initiativet till en normaliseringsprocess som syftade till att återupprättades diplomatiska förbindelser mellan länderna. Detta efter flera år av isande kyla och hårdföra ekonomiska sanktioner och isolation från USA:s sida.

Obamas besök ska ses i ljuset av att presidenten försöker fullfölja strategin om att normalisera USA:s relationer med länder som av tidigare administrationer stämplats som ”onda”. Eftersom Obama och hans utrikesminister John Kerry inte lyckades pressa Israel in i en fredsprocess, så har man istället satsat på normalisera relationerna med Iran och Kuba. I historieskrivningen finns ett stort symbolisk värde i både fallen. Dessutom så har Obama ett intresse av att cementera normaliseringsprocessen innan han lämnar Vita huset. Både demokraten Hillary Clinton och republikanen Donald Trump (som mest sannolikt kommer bli de båda partiernas presidentkandidater) är politiska hökar när det gäller utrikespolitik. Obama bygger alltså effektivt sitt eftermäle. För det är väl det detta besök handlar om?

Under onsdagen (23/3) höll president Obama ett tal till det kubanska folket, som tv-sändes på statlig tv, som i alla fall i ord underströk att han inte ville bestämma över Kubas utveckling. Han radade upp en lång lista på mänskliga rättigheter som är viktiga och avgörande och som Obama menar inte kan utnyttjas av de kubanska medborgarna. Som den skickliga talare och politiker han är, svarade han sina kritiker i samma andetag som han kritiserade dem. Han berättade hur Castro brukar ge honom en mycket längre lista på rättigheter det amerikanska samhället inte kan uppfylla för sina medborgare. I den kritiken har Castro naturligtvis rätt.

Beroende på hur man definierar demokrati, kan man rättmätigt hävda att de demokratiska fri- och rättigheterna inte kan nyttjas i Obamas hemland heller. Innan man börjar peka finger bör man sopa rent framför egen dörr. Här är Obamas ödmjukhet inför det egna systemets brister – han har ju till exempel sågat den sociala rörligheten i USA – en fördel för honom i dialogen med Kuba. Castro å sin sida har förstås också mycket sopande att göra. Men Obama måste förstå att en demokratisering av Kuba är inte synonymt med att göra landet till en marknadsekonomi och för första gången på mycket länge är det inte heller det USA:s president kräver.

Nu uppmanar istället president Obama kongressen att upphäva det orättfärdiga embargot som USA riktat mot Kuba i årtionden. Tur är väl det. Embargot har inte bara varit en total katastrof för Kuba utan också ett enormt fiasko för USA. Man har förlorat inflytande i många länder i Sydamerika i takt med att militärjuntor (som tagit makten understödda av USA) ersatts med mer eller mindre progressiva politiska ledare. Kubas humanitära arbete som till exempel att exportera läkare över hela världen har setts som en motvikt till USA:s stöd till kuppmakare på högerkanten. Obama vill med sitt besök förändra den tidigare bilden av USA som ett kompromisslöst land som kupp demokratier och exploaterar den sydamerikanska kontinenten. Låt oss hoppas att det är mer än ord bakom denna förändring.

Internationalen

Vänsterpartiets Hans Linde har fel om Kuba

Ledare

Internationalen 24/3 2016

Obama vill öppna den kubanska marknaden Kritiken om mänskliga rättigheter är hyckleri Har V samma syn på Kuba som Liberalerna?

Barack Obamas besök på Kuba speglar på många vis vår samtid. När Palme besökte ön 1975 var det en markering av Sveriges försök att representera en utrikespolitisk ”tredje väg”, som markerade mot USA:s intressen. När Obama besöker landet är det ett Kuba som står på gränsen till att bli en avreglerad turistnation, som så många andra.

Trots all kritik man som socialist kan och bör ha mot det kubanska styret, är det sorgligt att se vankelmodet som vissa inom svensk vänster har. När Vänsterpartiets utrikespolitiska talesman Hans Linde deltog i en diskussion i Aktuellt med liberalernas Birgitta Olsson var det nog många som satte kvällskaffet i halsen.

Hans Linde visade sig nämligen ha i princip samma syn på Kuba som Olsson. Båda var överens om att regimen var diktatorisk och båda var överens om att blockaden borde hävas. Men inte ur perspektivet att den kvävt Kuba, utan att den används av regimen för att motivera ännu mer förtryck. Birgitta Olsson ser ingen motsättning mellan Kuba och USA utan enbart mellan de diktatoriska ”Castrobröderna” och det kubanska folket. Linde protesterade inte utan hängde på.

USA:s blockad springer förstås inte ur någon demokratisk impuls, utan endast ur det faktum att den nya kubanska revolutionära regeringen bröt storbolagens ekonomiska makt och satte igång bygget av ett konkurrerande ekonomiskt system. Den kubanska revolutionen berövade inte bara USA-bolagen deras makt på Kuba, utan gav också hopp och drömmar till alla utsugna i Latinamerika och tredje världen – och även till många i Europa och USA självt. USA bemötte dessa drömmar genom att utrusta och stöda varenda militärdiktatur i Latinamerika.

Vi lever i en mörk värld där mänskliga rättigheter trampas ner överallt. Att då peka ut ett av de få länderna där man försöker ge alla medborgare sjukvård och skola som den stora representanten för diktatur i världen är absurt.

Det förekommer utan tvekan mycket på Kuba som förtjänar att kritiseras, men inget av detta är i närheten av vad det politiska etablissemanget tolererar fullt ut när det gäller exempelvis Turkiet.

Den kubanska framtiden är inte okomplicerad. Vi får inte låta Kubahatarna och högerens lögnkampanjer hindra oss från kritisk granskning och debatt. Men en sak är säker. I denna konflikt måste vi ställa alla debattörer inför frågan var de till syvende och sist ställer sina sympatier. Vilka drivkrafter tror man finns på den nordamerikanska sidan?

Det finns klara motsättningar inom USA:s borgarklass. Det tar sig uttryck i flera republikanska kongressmäns protester mot uppgörelsen mellan Obama och Castro. Dessa vill ha fortsatt konfrontation, men samtidigt ser många kapitalister hur utvecklingen håller på att springa ifrån dem. När Kuba öppnar för utländska företag kan USA bli akterseglat av europeiska, ryska och kinesiska företag. Vi har all anledning att fortsatt noggrant följa utvecklingen.

Men Hans Linde har ställt sig utanför en seriös debatt progressiva människor emellan. Enda räddningen för Vänsterpartiet är nu att en kraftig intern opinion i partiet tar avstånd från Hans Linde och hans åsikter. Annars kommer partiet att stå isolerat från all övrig vänster.

Offensiv

Historiskt besök på Kuba

Redaktionen

Offensiv 23/3 2016

I söndags anlände USA:s president Barack Obama till Kuba. Det var första gången på 88 år som en amerikansk president besökte Kuba.

Obamas besök skrev ett nytt kapitel i den historiska öppning som inleddes mellan USA och Kuba år 2014.

Efter att ha misslyckats med att svälta ut den kubanska revolutionen med handelsembargo och blockader, där USA:s ekonomiska blockad så sent som år 1996 skärptes genom införandet av Helms-Burton-lagen, har USA-imperialismen i grunden ändrat sin hållning gentemot Kuba. Denna helomvändning ledde sedan till det historiska avtal som Obama slöt med Kubas president Raul Castro i december 2014 och den pågående processen av normalisering länderna emellan.

USA:s mål förblir dock densamma, men medlen och tillvägagångssättet har ändrats. Man har nu för avsikt att översvämma den kubanska ekonomin med varor och investeringar för att påskynda landets utveckling mot kapitalism. Ett annat skäl är att USA-imperialismen även i Latinamerika utmanas av Kina, som knutit allt närmare ekonomiska och politiska band med Kuba och andra länder i regionen.

Med sitt besök till Kuba vill Obama markera att Washingtons helomvändning ligger fast och att det är ett arv som hans presidentämbete lämnar efter sig. Obama kom till Kuba i spetsen för en delegation bestående av ett 40-tal kongressledamöter och företagsledare för att såväl uppmuntra den inhemska privata sektorn som skapa förutsättningar för amerikanska investeringar i landet. Inte för inte valde Obama att äta sin första middag i landet i en privatägd restaurang.

”Amerikanska företag har varit angelägna om att göra affärer på Kubas outnyttjade marknad, men de förblir misstänksamma att arbeta med landets regering. Obama-administrationen hoppas att resan kommer att bidra till att dämpa en del av denna misstänksamhet”, skrev Miami Herald om besöket.

Även på Kuba har politiken genomgått en markant förändring under senare år. Under Raul Castros ledning har nya steg tagits mot kapitalismens återupprättande. Den privata sektorn växer och så gör också klyftorna. Det finns numera minst 500 000 som jobbar i den privata sektorn där lönerna är betydligt högre, 8 gånger högre än snittlönen i den statliga sektorn. Ibland mycket högre än så.

Den privata sektorn får allt större svängrum och regimen hoppas kunna locka till sig utländskt kapital efter att först ha förlorat biståndet från Sovjetunionen i slutet av 1980-talet och efter att nyligen ha förlorat ännu en livlina – stöd och billig olja från Venezuela.

Ännu har inte USA:s handelsembargo lyfts, men normaliseringen har inneburit att det finns flera hål i embargot som ger öppningar till att det politiska och diplomatiska tövädret också följs av att amerikanska och andra utländska företag i större skala återkommer till ön. Detta skulle i sin tur ge den privata sektorn ännu större tyngd i den kubanska ekonomin och ytterligare hota revolutionens landvinningar. Kuba står vid ett vägskäl.

Behovet av att bygga ett motstånd mot kapitalismens återupprättande på Kuba och för socialistisk demokrati som gör det möjligt att fullt ut dra fördel av den planerade ekonomin och utveckla den statliga sektorn är mer nödvändigt än någonsin.

Proletären

Stora utmaningar för socialismen på Kuba

Lars Rothelius

Proletären 17/3 2016

Söndag 20 mars välkomnade Kubas president Raul Castro USA:s motsvarighet Barack Obama till Havanna. Ett historiskt besök i en tid när det sker stora förändringar på Kuba. Här diskuterar Lars Rothelius socialismens utmaningar utifrån Kommunistiska Partiets studieresa till Kuba 2015.

Deltagarna på studieresan besöker en möbelfabrik. Här har bonuslöner gett arbetarna ökade inkomster.

Barack Obamas statsbesök blir ett konkret bevis på de minst sagt rejält upptinade relationerna mellan de två grannstaterna, en naturlig följd av upprättandet av diplomatiska relationer i augusti förra året.

Inte tu tal om annat än att nu byggs broar över den vida klyftan länderna emellan. En klyfta som djupt påverkat livet för det kubanska folket alltsedan de revolutionära trupperna för 57 år sedan tågade in i Havanna under ledning av Fidel Castro nyårsdagen 1959.

Men många revolutionära socialister och Kuba-vänner världen runt frågar sig på vems villkor dessa broar ska byggas. Kan Kuba överleva ett sådant närmande som ett självständigt och fortfarande socialistiskt land? Det skulle förvisso inte vara första gången i historien som socialistiska samhällsbyggen rämna. Kapitalismen i USA-imperialismens skepnad besitter ju, trots egna ekonomiska bekymmer, en enorm ekonomisk och inte minst militär förmåga att styra andra länder efter sina egna intressen.

Till saken hör också att Kuba under senare år genomfört ekonomiska reformer. Bland annat ett nytt lönesystem i industrin där ökad produktivitet ger ökad lön. Men också ökat privat ägande av såväl service som produktionsföretag, vilket kan låta som avsteg från ett socialistiskt förhållningssätt.

Frågan om socialismens överlevnad är adekvata tankar som också fanns i huvudena på de åtta deltagarna i Kommunistiska Partiets studieresa till Kuba i augusti förra året. Vårt syfte med resan, som kom till stånd genom ett initiativ från Kubas ambassadör i Sverige, var att söka få en fördjupad insyn i den ekonomiska och politiska verkligheten i ett land vars hela samhällsstruktur är utsatt för en förödande ekonomisk blockad iscensatt av USA.

Nu föll det sig så att vår vistelse i Kuba förra året kryddades med att Stjärnbaneret åter hissades i Havanna, när USA för första gången sedan revolutionen inrättade en ambassad i landet. Ett reellt steg mot det brobygge som Obamas statsbesök 20-21 mars är ett uttryck för.

I denna verklighet mötte vi på skilda nivåer i det kubanska samhället en medvetenhet om situationen. Som bland de 300 arbetarna på möbelfabriken Batanbano någon timmes resa från Havanna där vi mötte en tillfredställelse över det nya lönesystemet.

– Numera får vi arbetare mer i plånboken när vi uppfyller planmålen, berättar en av träindustriarbetarna när vi går runt i fabriken som mest tillverkar kontors- och sovrumsmöbler.

I denna fabrik har de anställda enats om att lönebonus styrs av både kollektiva och individuella faktorer. I industrier vi besöker tillämpas såväl mer individuella faktorer som på andra ställen enbart kollektiv bonus. Det avgörande är att bonus tydligt är kopplat till produktionsresultatet. Viktiga förändringar som nödvändiggjorts av landets pressade ekonomiska läge.

– **USA för ett smutsigt krig** mot vår ekonomi. Så beskriver Juan Valdés Figueroa, ansvarig vid Europeiska sektionen vid centralkommitténs internationella avdelning, huvudanledningen till Kubas pressade ekonomiska läge. Han förklarar vidare att Obamas motiv bakom de upptinade relationerna är att blockaden inte uppnått det eftersträlvade resultatet att krossa revolutionen. USA ändrar inte sina strävanden utan bara sättet att genomföra dem. Samtidigt pågår ett mediekrig mot Kuba där det påstås att Kuba gett upp. Syftet är att förvirra vänstersidan och förminska solidaritetsarbetet med Kuba.

– Men vi vet var vi står. USA har försökt ta kontroll över Kuba sedan innan Marx föddes. Kubas historiska kamp för självständighet går vidare, konstaterar Juan Valdés Figueroa.

Han berättar också att de ekonomiska förändringarna som antogs på 6:e partikongressen 2011, efter omfattande diskussioner där över 8 miljoner kubaner deltog, ska behandlas på 7:e kongressen våren 2016. En viktig kongress där Kubas ekonomiska modell står i centrum. Det blir en förstärkt ideologisk diskussion kring landets utveckling.

Klyftan länderna emellan har sin upprinnelse i det imperialistiska USA:s historiska dominans över Kuba sedan slutet av 1800-talet. Under 1950-talet tydligt uttryckt i den mäktiga grannens stöd till den hatade diktatorn Batista. Som alla länder på USA:s bakgård Latinamerika skövlades Kuba på råvaror till priset av en djup fattigdom för folkmassorna.

Efter revolutionens seger och det CIA-ledda invasionsförsöket i Grisbukten 1961 vidgades klyftan och blev än större under USA-imperialismens kriminella blockad av det socialistiska Kuba. Men genom de nära relationerna med det socialistiska östblocket, och medlemskap i dess ekonomiska samarbetsorgan Comecon, blev blockaden länge mest nålstick som i liten grad påverkade Kubas ekonomiska utveckling.

Det lilla latinamerikanska öriket kunde med socialistiska metoder under ledning av Kubas kommunistiska parti på 30 år resa folket och landet från den djupaste fattigdom till ett relativt välstånd. Särskilt lyckade är de långsiktiga satsningarna på utbildning, vård och omsorg vilket lett till att Kubas arbetarbefolkning i dessa avseenden nått en levnadsstandard som inte vara vida överträffar övriga Latinamerikas utan också många ”högutvecklade” kapitalistiska länder inklusive de nära grannarna USA och Kanada.

Men landets ekonomi förändrades drastiskt med Sovjetunionens fall 1991 då handeln med länderna i Comecon bildligt talat föll samman nästan som över en natt. Vi återkommer till

beskrivningen av det som kubanerna kallar specialperioden med konstaterandet att Kubas ekonomiska bekymmer å det grövsta utnyttjades av USA-imperialismen som genom skärpningar av blockaden i två steg 1992 och 1996 under presidenterna George W Bush och Bill Clinton.

Vid sammanlagt tio arbetsplatsbesök i tillverkningsindustrier, vårdinstitutioner, ett stadsjordbruk och ett forskningscentrum tillbringade vi åtskilliga timmar tillsammans med representanter för den lokala ledningen och fackföreningen, men också med vanliga arbetare och vårdpersonal.

Vi mötte en frisk öppenhet i samtal kring politiska och sociala frågor på företag och vid besök i flera grannskapscenter och ett gatumöte med en lokal CDR-kommitté. Så var det faktiskt överallt, inte bara bland vanligt folk utan också vid sammanlagt sex möten med relativt höga representanter för staten, kommunistiska partiet och Kubas LO. Undertecknad upplevde härvidlag en befriande fräschör jämfört med mitt första partibesök i landet 2009.

Då som nu mötte vi hos arbetare och vanligt folk en bred medvetenhet om läget i det egna landet och omvärlden, då särskilt förhållandet till USA-imperialismen.

De mest intressanta besöken var på fyra fabriker: En möbelfabrik, en fabrik som tillverkar elkablar, en romfabrik och en fabrik som tillverkar dörrar, kylskåp, elektroniska apparater med mera. Fabriker med mellan 150 och 1300 anställda. Överallt ett kamratligt mottagande. Arbetarna var överlag nöjda med bonuslönerna som introducerats sedan några år tillbaka. I år har de nått målen och fått ut bonus varje månad. Livsvillkoren blir bättre.

För oss som själva jobbat många år är den goda stämningen bland de anställda frapperande. När vi går runt med fabrikschefen, partichefen, fackordföranden, ungdomsförbundets ordförande och ytterligare tiotalet anställda så märks det tydligt ett stort mått av kamratskap och förtroende från de arbetandes sida. Oftast har de ledande hämtats från golvet. Även med flera hundra anställda så känner de varandra.

På alla de verkstäder vi besökte var organisationsgraden i facket 100 procent. Lite drygt tio procent av de anställda var partimedlemmar och något färre medlemmar i ungdomsförbundet. Klart att de inte visar oss de sämsta arbetsplatserna, men i den statliga sektorn är de socialistiska idéerna djupt förankrade.

Kanske var mötet med José Luis Rodríguez García, som var Kubas finans- och planminister under 16 år och som nu arbetar på CIEM ett statligt forskningsinstitut om världsekonomin, det bästa exemplet under studieresan på öppenheten kring landets politiska och ekonomiska läge.

Han gav oss en dryg timmes exposé över Kubas ekonomiska situation från specialperioden, då Kuba var så fullständigt isolerat att det kan beskrivas som ett militärt kristillstånd, till dags dato. På tre år efter Sovjets fall sjönk Kubas BNP med 34 procent, jordbruksproduktionen med 47 procent och importen föll från åtta miljarder US-dollar till två miljarder.

Till följd av detta sjönk det genomsnittliga kaloriintaget till 1850 kalorier per dag, långt under de 2100 kalorier som är nedre gränsen för normalintag. Folk led av proteinbrist.

Sedan skärpte USA blockaden 1992 med lagen som stoppade utländska båtar att angöra Kuba och vidtog ännu en skärpning 1996 med lagen som stoppade ekonomiska investeringar i Kuba. Först 2005 passerades 1989 års BNP.

Fortfarande ligger två tredjedelar av jorden i träda, hälften av landets traktorer står stilla, jordbruksproduktionen är lägre än på 1980-talet och självförsörjningsgraden på livsmedel är bara 50 procent, 18 procent av arbetskraften finns inom jordbruket som bara bidrar med fyra procent av BNP etc.

José Luis Rodríguez García förklarade den dubbla valutan som nödvändig.

– Vi kunde inte devalvera oss ur situationen, eftersom vi då inte hade klarat kostnaden för den nödvändiga importen av inte minst livsmedel.

På den positiva sidan finns en ökande stabilitet i de inhemska finanserna med budgetstabilitet, ökande kaloriintag, och en genomsnittlig tillväxt på 4,4 procent 1994-2014.

Den positiva utvecklingen beror delvis på de ekonomiska förändringarna som beslutades på 6:e kongressen. Men samtidigt påpekar José Luis Rodríguez García att ”det är mycket komplicerat att få till stånd en verklig förändring i en socialistisk ekonomi”.

1989 sysselsatte den privata sektorn sex procent av arbetskraften vilket nu har vuxit till 27 procent. Men dessa 27 procent bidrar bara med 12 procent av landets BNP. Orsakerna är flera, låg effektivitet, dålig tillgång på kapital, små industrier och småföretagsamhet är inte lika produktiva. Samtidigt är det ett stort problem att löner i statliga sektorn är lägre än i den privata.

– Lönerna i den statliga sektorn måste upp men det är mycket svårare än förr.

En annan utmaning som måste genomföras är att komma bort från systemet med två valutor. En svår process som kommer att ta minst sex år. En annan utmaning är den ökande ojämlikheten inom befolkningen. Det folkliga deltagandet i den ekonomiska processen är för låg och det skrivs för lite i den inhemska pressen om dessa frågor.

Ändå ser framtiden ljusare ut än på länge med en stadig ökning av BNP med drygt fyra procent per år. Dock behövs stora investeringar, inte minst från utlandet, men i detta avseende kommer det mest att handla om punktförbättringar till den dag då blockaden lyfts. Under de närmaste 5-10 åren måste jordbrukets andel av BNP öka från fyra till mellan sju och tio procent och industrins från 13,5 till 20-25 procent.

Så ser vi att ekonomiska förändringar på Kuba är nödvändiga om socialismen ska överleva. Framtiden får utvisa om just de mått och steg som redan tagits och de som kommer att tas blir de rätta.

Viktigt är att förändringarna baseras på erfarenheter som det kubanska kommunistpartiet dragit av de senaste tjugofem årens kamp för överlevnad. Lägg därtill öppenheten att finna nya lösningar kryddat med det envetna fasthållandet vid socialismens grundtankar och en djupt rotad patriotisk antiimperialism så finns det anledning att trots den fortsatta blockaden se ljusst på brobygget i relationerna mellan Kuba och USA.

Vilket framhölls vid studiegruppens möte med Jorge Quesada Concepción, vice chef för utrikesministeriets avdelning för Europa och Kanada, där han förklarade att en huvudorsak till USA:s nya attityd är Kubas stöd från övriga Latinamerika och USA:s tydliga isolering i regionen.

Blockaden har misslyckats vilket tvingat fram öppningen. Men politiskt har USA inte ändrat sin målsättning att förändra det kubanska systemet ett enda dugg.

– Vi är villiga att anta utmaningen. Kubas folk är väl förberett.

Tidskriften Kuba

Kuba: Häv blockaden!

Eva Björklund

Tidskriften Kuba 1-2016

Kubas utrikeshandelsminister Rodrigo Malmiercas besökte Washington 14-19 februari. Med sig hade han företrädare för Kubas Riksbank, Handelskammare och statliga storföretag. På programmet ingick samtal med USAs handelsminister Penny Pritzker. Bildtexten till New York Times' artikel om besöket återgav USAs krav att Kuba måste öppna mer.

Malmierca hälsades med stående ovationer av USAs handelskammare för sitt påpekande att största hindret för USA-bolagens handel med Kuba är blockaden, och att den måste bort, innan dess kommer inga stora framsteg göras. Många USA-bolag som vill etablera sig i Kuba har sagt att de befinner sig ett slags lagarnas limbo, i väntan på särskilda tillstånd från USA.

USA handelsminister Penny Pritzker framhöll hur mycket hon gjort, givit 490 tillstånd omfattande 4,3 miljarder US\$ 2015. Men, sa hon: ”Utan tydliga åtgärder från Kubas sida för att ge den privata sektorn större utrymme, kommer våra åtgärder inte att öppna de möjligheter för Kubas folk som vi både vill se.”

Malmierca svarade att Kuba vet att blockaden inte kan hävas i sin helhet utan kongressens godkännande, men ”vi vet också att presidenten har stora möjligheter att med presidentorder urholka blockaden så att inte mycket kvarstår för kongressen att häva.”

Förhoppningar om fler lättnader

Inför president Obamas Kubabesök för att ”främja normaliseringen” förväntar sig kubanerna att han ska bereda marken för ett välkomnande genom att med presidentorder ta bort några av blockadens handelshinder. Det Kuba särskilt efterfrågar är att befrias från förbudet att

- använda den internationella valutan US\$ i affärer med andra länder, men också i affärer med USA.
- exportera rom och cigarrer till USA (nu tillåts bara att USA-besökare i Kuba får köpa med sig hem en viss begränsad kvantitet).

Och att USA-medborgare befrias från förbudet att

- turista på Kuba (bara programmerade studie- och utbytesresor tillåts)

Och att USA upphör med sin politik för att locka kubaner till sig, genom

- särskilda gräddfilen med omedelbart uppehållstillstånd för de kubaner som tar sig illegalt till USA
- politiken att köpa över kubanska läkare i utlandstjänst i fattiga länder

Kuba ett hot mot USA nationella säkerhet

Men mitt under förberedelserna för sitt besök i Kuba för att ”normalisera” förbindelserna förnyade president Obama den 24 februari den 20 år gamla presidentordern om förhöjd beredskap mot ”hot från Kuba mot USAs nationella säkerhet”. Obamas presidentorder 9398 förlänger de särskilda blockadåtgärder som president Clinton införde

1996, bland annat innebärande förbud för USA-fartyg och flygplan att gå in i Kubas territorialvatten och luftrum utan särskilt tillstånd. Det måste göras en gång om året, annars förfaller förbudet. Detsamma gäller Venezuela, som Obama för ett år sedan också förklarade vara ett hot.

Piska och morot

Det finns ett 30-tal sådana presidentorder som omfattar många länder. Den 9e mars förra året utfärdade president Obama en sådan order mot det ”utomordentliga hotet från Venezuela mot USAs nationella säkerhet”. Det är den typ av uttalanden som brukar föregå USA:s militära angrepp. Och gick ju direkt mot Obamas försök att blidka Latinamerika med erkännandet av Kuba, ganska olägligt inför det Amerikatoppmöte i Panama i april som skulle visa USAs nya ansikte. En morot- och piskapolitik som Obama nu följer upp med att koppla sitt Kubabesök till ett besök i Argentina, vars nyvalde president vill bryta upp den latinamerikanska självständighetspolitiken mot USA som tvingat honom att erkänna Kuba.

President Reagan utfärdade en sådan order och ekonomiska sanktioner mot Libyen för påstådda massförstörelsevapen 1986, men den drog Georg W Bush tillbaka 2004. Bara för att Obama skulle återinföra den dagarna efter demonstrationerna i Bengazi i februari 2011. Han förlängde den för ett år sedan men har antytt att den inte ska förlängas mer: ”Vi håller på att

montera ner sanktionerna som svar på utvecklingen i Libyen, innefattande Gaddafis och hans regerings fall och införandet av en demokratiskt vald regering.” meddelade Obama i ett budskap till kongressen. Nu anser han att läget har blivit sämre igen, och förnyade sin presidentorder.

Vad tycker kubaner om USA-kontakterna?

Sujatha Fernandes

Tidskriften Kuba 1-2016

De tycker både ock. Ungdomar ser fram emot bättre ekonomi, som egenföretagare och konstnärer och andra som verkar ha bra möjligheter att dra nytta av USA-kontakterna. Äldre kubaner – framför allt de statligt anställda – verkar i större utsträckning tro att de kommer att ha negativ verkan.

Efter Obamas första uttalande 17 december 2015 var de mer ambivalenta inför kommande förändringar. ”Vi måste se till att det inte blir en ny Zanjon-pakt” sa en äldre afrokubansk kvinna, med hänvisning till kubanska befrielsearméns kapitulation 1878 efter 10 års krig mot spanska kronan. Många trodde att det skulle bli både försämringar och förbättringar. Ett år senare har en del hänt.

Turismen från USA har ökat med 77 procent. Kontrakt finns att bygga femstjärniga hotell, turistorter, golfbanor. Google och andra storbolag har kommit för att diskutera investeringar. Egenföretagandet inom turistnäringen har ökat, liksom inom konst- och nöjesbranschen.

Ungdomar har välkomnat de möjligheter som öppnas men de äldre statsanställda har inga fördelar av turismen, och ser mer nackdelar, framför allt de ökande inkomstskillnaderna.

Det handlar inte bara om turistindustrin utan också i jordbruket finns högre löner, både i statliga, kooperativ och privata. Men de är inte lika höga som inom turistnäringens privatföretag.

Det finns också en hudfärgsaspekt, mörkhyade kubaner har färre släktingar utomlands som kan skicka pengar, och har ofta sämre bostäder och svårt att hyra ut rum. Traditionella medelklassområden som Vedado har fördelar av att kunna hyra ut rum till turister och öppna restauranger i hemmen. Även längs de stora gatorna i Centro Habana finns marknad och möjligheter av känt slag. Och mer verksamheter riktade till kubaner, som på Reinagatan där det finns många små privata butiker, som för att klä och fotografera brudar. En innehas av en kvinna som prostituerade ihop startkapitalet.

Många fruktar en turistinvasion från USA och utländsk kontroll över kubanska företag, som före revolutionen. De talar om nykolonialism och USAs gamla dröm att Kuba ska tillfalla dem som ett moget äpple faller till marken.

Andra talar om att det socialistiska systemet kommer att urgröpas inifrån.

Översättning *Eva Björklund*

Källa *The Nation* 160209

Alla som stannar kvar

Harold Cárdenas Lema

Tidskriften Kuba 1-2016

La Pupila Insomne,

Nu är jag trött på att hela tiden höra en och samma fråga: Varför sticker de kubanska ungdomarna? När tänker du sticka? Vad ska det bli av ett land utan ungdom? Det är klart att var och en har rätt att resa ut, och det finns många som tänker göra det, men det finns också

många som medvetet väljer att stanna kvar. Och jag störs av att de som reser får huvudrollen i pjäsen och inte de som stannar kvar för att bygga Kubas framtid.

Vi med rötterna i myllan, vi som stannar i detta motsägelsefulla land, finns inte med. Ordet får de som facebookar att ”detta land är efterblivet”. Eller de som tror att vi som stannar gör det för att vi inte har något val, och avfärdar oss som förlorare, som om alla skulle vilja dra. Men så är det inte. Massor av ungdomar som skulle få det bra på andra marker stannar här för de drivs av starkare krafter. Alla de som gör gott i tysthet, massor som arbetar varje dag för en symbolisk lön, och som är landets bortglömda hjältar. Nästan ingen skriver om dem, det är mycket lättare att visa upp de påstådda ”vinnarna” eller klaga över utarmningen i stället för att hitta lösningar för att få stopp på den.

Varför sticker ungdomar? Det finns många skäl, och ett av dem är frånvaron av en framgångsbild som våra föräldrar hade och som vi saknar, och måste skapa. Kanske skulle svaret vara att lyfta fram och synliggöra de som stannar kvar.

Å andra sidan, utvandringen 2016 är inte desamma som flottkrisen 1994. Den var ett svar på den värsta ekonomiska kris, sammanbrott, och det är inte fallet idag. Vad är det då? Vad gjorde att under den ekonomiska krisens värsta tid så stod nationen samlad på ett sätt som vi inte förmår nu. Varför? Kanske för att det nationella projektet var tydligare då, för att det fanns en karismatisk ledare som skapade enighet eller helt enkelt för att vi kunde tro på en möjlig återgång till 80-talets stabila tid.

Den dag vi accepterade att en sådan återgång inte var möjlig försvann framgångsbilden och tryggheten. Vår oförmåga att skapa samstämmighet och sända ut klara signaler om vart landet är på väg eller hur regeringens plan för vår framtid ser ut, skapar missmod och tankar på andra världar. Så en del av utvandringen är vårt ansvar som oförmögna att skapa större samstämmighet. Vårt lands framtid måste vi som lever här bestämma, vi som stannar här, vi som så lätt faller i den mediala glömskan.

Lästips – om Kuba (bakgrund)

Leo Huberman och Paul M Sweezy: [Socialismen på Kuba](#)

K. S. Karol: [Castros Kuba](#)

[Planeringsdebatten på Cuba](#) (artikelsamling)

Ernest Mandel: [Den ekonomiska debatten på Kuba 1963-64](#)

Gary Tennant: [Karibiens dolda pärla - trotskismen på Kuba.](#)

Z M Kowalewski:

[Kamrat Mauser har ordet: Trotskisternas allians med de nationalistiska revolutionärerna på Kuba](#)